

ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ОРГАНІЧНОЇ АРХІТЕКТУРИ У ЗАКЛАДАХ ЗАМІСЬКОГО ВІДПОЧИНКУ.

Гнатюк Лілія Романівна¹, Федорова Юлія Валеріївна²

¹ Кандидат архітектури, доцент, Національний авіаційний університет, Київ, Україна,
e-mail: liliia.hnatiuk@npp.nau.edu.ua, orcid: 0000-0001-5853-9429

² Магістр, студент Національного авіаційного університету, Київ, Україна,
e-mail: 4707045@stud.nau.edu.ua, orcid: 0000-0003-2861-2167

Анотація – у даній статті йдеться про вплив органічної архітектури на розвиток рекреаційного туризму у заміських закладів відпочинку. Досліджено сутність та значення органічної архітектури у сучасному дизайні. Розглянуто вплив природного ландшафту на формування заміських пансіонатів. Встановлено що органічна архітектура з'явилася на початку ХХст. Її засновником був Ф.Л.Райт в основі роботи якого закладена тема єдності природи, архітектури та людини. Вплив творчості Френка Ллойда Райта на становлення органічної архітектури як окремого стилю для рекреаційних комплексів безумовно важливий. За його основними принципами споруда завжди повинна бути співмасштабна людині, а головним покликанням інтер'єру є його функціональність та чітке раціональне призначення. Також було проаналізовано основні складові в формуванні органічного дизайну закладів заміського відпочинку, та його формування в умовах природного ландшафту.

Мета. Визначити головні принципи формування закладів заміського відпочинку відповідно до умов навколишнього середовища. Сформулювати основні засади органічної архітектури в умовах формування рекреаційних закладів. Проаналізувати основні засоби органічного дизайну для створення внутрішнього середовища пансіонатів.

Методологія. У статті використано основні методи наукових досліджень, проведено аналіз з вивчення попередніх робіт що розглядали дану тему. Відбулося пізнання головних питань органічної архітектури.

Результати. Досліджено основні принципи формування просторових рішень для створення закладів рекреаційного відпочинку. Сформовано зразки використання матеріалів, кольорів та елементів озеленення для створення органічного дизайну.

Наукова новизна. Новизною даних досліджень є поєднання основних принципів органічної архітектури та дизайну внутрішнього середовища для пансіонатів.

Практична значущість. Виокремлено основні принципи та підходи у формуванні сучасного дизайну за основними вимогами органічного напрямку.

Ключові слова – органічна архітектура; дизайн; відпочинок; заклади відпочинку; ландшафт; рекреація; споруда

ВСТУП

Рекреація та відпочинок займають одне із важливих місць у економічному розвитку держави. Все більшої популярності в Україні набуває внутрішній туризм. Погіршення екологічного стану великих міст зумовлює попит до створення заміських закладів відпочинку. Створення пансіонатів біля озер, лісів чи гір сильно підвищує конкурентоспроможність закладів.

Основною проблемою у питанні що розглядається, є той факт що архітектурне та дизайнерське вирішення споруди часто не поєднується із навколишнім середовищем. Створюючи заміські рекреаційні комплекси автори часто забувають що для найбільш ефективного відпочинку, природа та рекреаційний заклад повинні бути одним не роздільним цілим. Саме такими характеристиками володіє органічна архітектура.

АНАЛІЗ ПОПЕРЕДНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Є багато архітекторів новітнього періоду що використовують основні прийоми і засоби органічної архітектури: Л. Саллівен, Ф.Л.Райт, Б.Принс, А.Аалто, Р.Пиетіля, Б.Таута, Х.Херинг. Я. М. Харг, Р.Копенрат, К.Келлог, Л.Фьюмора.

Теоритично підосновою для формування даного матеріалу стали праці дослідників: Черкес Б. С. та Лінда С. М. які проводять аналіз впливу органічної архітектури на зв'язок з культурою часу, на ряд процесів що відбувалися в суспільстві та природні катаклізми. Використання природних джерел ландшафту в органічній архітектурі, зокрема вивчає у своїй праці Осиченко Г. О.

В статті В.В. Самойловича визначено сучасні вимоги до проектування та будівництва готельних комплексів в мальовничих куточках країни.

У статті Павленко О. А., проведено аналіз присвячених вивченню нових тенденцій в архітектурному формоутворенні з використанням природних компонентів ландшафту (землі, рослинності, води).

МЕТА

Проаналізувати основні засади органічної архітектури на прикладі Ф.Л. Райта. Встановити принципи формування середовища в закладах заміського відпочинку, беручи до уваги умови природного ландшафту.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Термін «Органічна архітектура» з'являється на початку ХХст. Ця течія заснована на основі положень еволюційної біології в 1890-ті роки. Першим хто сформував цей термін був Л. Саллівен. Його учнем та послідовником став Френк Ллойда Райта.

Райт вважається одним з головних основоположників даного напрямку та його засад. Загалом органічна архітектура це поєднання природи, людини та споруд в одне єдине ціле. Основними завданнями цього напрямку є збереження природи за допомогою використання природних матеріалів або наслідування її форми, текстури і т.д.

Френк Райт був прибічником ідеї безперервності архітектурного простору, пропонував підвести ризик під традицією нарочитого виділення будівлі і її складових частин з навколишнього світу, що домінувала в західній архітектурній думці з часів Палладіо. На його думку, форма будівлі повинна кожного разу витікати з її специфічного призначення і тих унікальних умов середовища, в яких вона зводиться й існує. У практичному плані, спроектований Райтом «Будинки прерій» служили природним продовженням природного довкілля, подібно до еволюційної форми природних організмів.

Якщо ж звертатися до головних принципів Райта у створенні органічного простору то, можна виокремити наступне: будинок завжди є співмаштабним людині, архітектура гармонійно вписується в природне середовище, і взаємодіє з загальним ландшафтом. Приміщення завжди відкриті з використанням великої кількості вікон. Крім того споруда немає підвалів та цокольних поверхів і є максимально наближена до природи. Дах завжди пологий або з гострим

кутом нахилу, що забезпечує захист споруди від сонячного світла та опадів, це в свою чергу забезпечує довготривале збереження архітектурної споруди (рис.1).

Рис.1. Зразок будинку відпочинку в стилі органічної архітектури

Будинок не повинен бути коробкою. Якщо будинок вважається архітектурою, то він повинен стати природною частиною ландшафту. «Земля є найпростішою формою архітектури» написав Френк Ллойд Райт.

У розробці заміських закладах відпочинку для поєднання функції закладу та найбільш вдалого відображення природи в інтер'єрі саме органічний напрям архітектури стане найкращим вирішенням поставленої задачі.

При розробці органічного простору для заміських пансіонатів важливо дотримуватися принципів раціонального функціоналізму. Тобто планувальне та просторове вирішення повинно бути достатньо простим та навіть в деякому значенні мінімалістичним, але при цьому повинна буди витримана гармонія між зв'язком природи та споруди. Чітке дотримання функції простору допоможе створити його відкритість та в деякій мірі свободу. Головною ознакою є як найбільш вдале поєднання архітектури та природи. Якщо брати до уваги головні засади Райта то при формуванні єдиного просторового рішення відкрите планування з

просторими нескутими приміщеннями забезпечить комплексну дію природи та архітектури.

При формуванні заміських пансіонатів зокрема в умовах лісових та гірських комплексів, максимальна поверховість споруди не повинна перевищувати двох, трьох поверхів за умови використання відкритих терас та балконів що об'єднують номери. Відкритий простір холу з видом на другий поверх та відкритий дах з терасами як найкраще забезпечить рекреаційний заклад гармонією з ландшафтом.

При розробці пансіонатів біля річок, озер та водоспадів доречним є лінійне формування споруди з використанням навісних частин які простягаються над водоймою, поєднуючи людину і стихію. Такий конструктивний прийом допомагає зруйнувати межі між людиною, спорудою та природою, що і є одним з головних принципів органічної архітектури (рис.2).

Оскільки пансіонатний комплекс не повинен мати підвальних та цокольних поверхів, то матеріали в середині споруди повинні гармонійно продовжувати матеріал покриття на зовні.

Рис.2. Френк Ллойд Райт «Fallingwater» 1935-1939 роки

Якщо говорити про конструктивне вирішення фасаду, то загальна система членування повинна мати горизонтальне лінійне спрямування відносно землі. Такий прийом максимально приближає споруду до людини. За допомогою невисоких стель та стрічкових вікон які простягаються на увесь

фасад відвідувач рекреаційного закладу може стати безпосередньо учасником екосистеми в якій розміщений замиський комплекс.

Не дивлячись на важливість конструктивного рішення в даному напрямку архітектури, абсолютно рівнозначним конструкції є і використання матеріалів.

Матеріал в даній ситуації є як найкращою демонстрацією основного завдання органічного дизайну. Для пансіонатних споруд можливе поєднання природних матеріалів, яке було актуальне завжди і використовувалося нашими пращурами та залізобетонних конструкцій що стало наслідком наукового прогресу та розвитку суспільства. Залізобетон використовується не тільки для створення конструкції, він може бути абсолютно самостійною відкритою одиницею дизайну. В той же час абсолютно доречно залізобетон можна поєднувати з натуральними матеріалами.

Серед природних матеріалів що відповідають за створення конструкції варто згадати необроблений камінь який часто використовував у своїх роботах Райт.

Особливістю такого матеріалу є пряме трактування природних форм. Крім того достатньо актуальним у зведені споруд органічного напрямку є використання цегли червоного та білого кольору.

Для обробки фасаду часто використовується необроблений природний матеріал: вапняк, гравій, пісок.

Особливу роль в органічному дизайні та архітектурі відіграє дерево. Це найбільш актуальний матеріал. Воно може мати як конструктивну функцію так і декоративну. В інтер'єрі дерево використовують в найрізноманітніших варіаціях, від балок і колон, до декоративного оздоблення стін дерев'яними панелями. Також часто для створення інтер'єрів використовуються дерев'яні меблі. В свою чергу такі зразки оформлення є еталоном комфорту та простоти (рис.3).

Кольорова гама для розглянутого напрямку в дизайні є достатньо стриманою. Оскільки Органічний дизайн тяжіє до наслідування і поєднання з природою, то обрані

кольори відповідають природним кольорам. Головним чином виокремлюється пастельна гама яка включає в себе світло коричневий, бежевий, колір слонової кістки. Також масово використовується темний відтінок дерева в дерев'яних елементах. Такі елементи є часто покриті фарбою лаком або взагалі використовуються в початковому вигляді без обробки.

Рис.3. Зразок інтер'єру Ф.Л. Райта.

Використовуються різні відтінки каміння, світло-сірий та білий колір в декорі.

При створенні інтер'єрів закладу відпочину та туризму важливо брати до уваги використання рослин. Вони є не тільки декоративним елементом інтер'єрів, алей джерело очищення повітря.

Для даного замиського комплексу в умовах органічного дизайну достатньо цікавим стане використання вертикальної стіни з озелененням. Існують спеціальні зелені перегородки та різноманітні завіси з рослин (рис.4). Для такого озеленення використовуються рослини що в'ються (спаржа, плющ звичайний, традесканція, сеткреазія, сциндапсус, офітум) .

Архітектурна та дизайнерська діяльність на сучасному етапі ставить основним своїм завданням відродження втраченого взаємозв'язку між природою і людиною, між природою і дизайном, між природою і архітектурою. Загальна концепція екологічного проектування підкреслює необхідність

встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства та довкіллі.

Рис.4. Використання зеленої стіни в закладах відпочинку.

В формуванні замиського рекреаційного простору слід пам'ятати про сценарій освітлення як для інтер'єрів, так і для екстер'єрів є безумовно важливим. Освітлення вулиці повинно доповнювати загальну атмосферу ландшафту, підтримувати концепцію фасаду споруди. Екстер'єрне освітлення це як ще один допоміжний елемент споруди який в темну пору доби стан голо-

вним акцентом. Але не менш важливо і освітлення інтер'єрів. В органічному дизайні світло в приміщенні є прихованим, тобто початкового джерела світла не помітно, але завдяки правильному формуванню сценарію освітлення інтер'єрів отримано затишне місце для відпочинку.

ВИСНОВКИ

В статті сформовано основні засади органічної архітектури. Виявлено основні чинники впливу органічної архітектури на формування об'єктів відпочинку. В результаті проведених досліджень було виокремлено що природа та ландшафт є невід'ємною складовою дизайну.

При формуванні рекреаційних комплексів варто зважати увагу на використання матеріалів, особливо матеріалів природного походження, крім того при формуванні екстер'єрних вирішень варто брати до уваги підбір освітлення. При створенні комфортних інтер'єрів особливу увагу варто приділяти підбору меблів, крім того варто використовувати вставки живої природи в дизайні приміщень, у вигляді стін з озелененням. Загалом створення рекреаційних замиських комплексів є достатньо актуальним для подальшого розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

- [1]. Альвар Аалто / Міжнародний стиль: модерністська архітектура 1925-1965 рр. / . - Нью-Йорк, 1967. - 350 с.
- [2]. Бистрова Т.Ю. Розвиток ідей органічної архітектури в другій половині XX століття / Т. Ю. Бистрова // Академічний вісник Урал-НІІпроект РААБН. - 2014. - №4. - С. 44-48.
- [3]. В.В. Бичкова. Художньо - естетична культура / під ред. В.В. Бичкова - М.: 1996 г.
- [4]. Гельтштейн А.С. «Фрэнк Ллойд Райт» -М.:1973 р.
- [5]. Забеліна Є.В. Пошук нових форм в ландшафтній архітектурі/ Забеліна Є.В – М.: Видавництво «Архітектура-С», 2005. – 160 с., ил.
- [6]. Дженкс Ч. Архітектурний рельєф. Зародження у дев'яностих // Архітектурний дизайн. - 1997. V. 67. - № 9/10. - с.15.
- [7]. Заславська А.Ю. Особливості органічного підходу в архітектурі кінця XX - поч. XXI ст: автореферат дис. на здобуття уч. ст. канд.

REFERENCES

- [1]. Alvar Aalto / International style: modern architecture 1925-1965 rr. / . - New York, 1967. -- 350 p.
- [2]. Bystrova T./Development of ideas of organic architecture in the second half of the XX century / T. /Bystrova // Academic Bulletin Ural-NIIproekt RAASN. - 2014. - No. 4. - S. 44-48.
- [3]. Geltshtein A. "Frank Lloyd Wright" -M.: 1973 p.
- [4]. Jenks Ch. Architectural Relief. The birth of the nineties // Architectural design. - 1997. V. 67. - No. 9/10. - p. 15.
- [5]. Lebedev Y. Architecture and bionics / Yu. S. Lebedev. - M.: Stroiizdat, 1977.221s., II
- [6]. Maklakova T. "Architecture of the twentieth century" -M.: 2001
- [7]. Olyynik O.P., Chernyavskiy V.G., Gnatyuk L.R. Basics of interior design. K.: NAU, 2011.- 228 p.

арх.: спец. 18.00.01 / Заславська Анна Юріївна. - Нижній Новгород, 2008 р. - 27 з

[8]. Лебедев Ю.С. Архитектура і біоніка / Ю. С. Лебедев. - М.: Стройиздат, 1977. - 221с., Іл.

[9]. Маклакова Т.Г. «Архитектура двадцятого століття» -М.: 2001 г.

[10]. Олійник О.П., Чернявський В.Г., Гнатюк Л.Р. Основи дизайну інтер'єру. К.: НАУ, 2011.- 228 С.

[11]. Осиченко Г.О. Використання природних компонентів в архітектурному формуванні // I Міжнародна наукова конференція «Архитектура та екологія. Проблеми міського середовища», 9 -13 листопада 2009 р. Національний авіаційний університет м. Київ. Райт Ф.Л./Будущее архитектуры/ Райт Ф. Л. - Москва, 1960.- 228 с

[12] URL: <https://studfile.net/preview-451-2162/page:33/>

[13].URL: <https://www.magazindomov.ru/2010/04/11/domnadvodopadom/>

[14] URL: <https://www.stroypomosh.com.ua/uk/shcho-takeorhanichna-arkhitektura/>

[15]. Самойлович В.В. Вибір матеріалів для формування екологічно безпечного середовища життєдіяльності / Містобудування та територіальне планування: Наук.-техн. збірник. - К.: КНУБА, 2014р. - Вип.52. - С.356-362.

[8]. Osichenko G. Victory of natural components in the architectural form // The 1st International Science Conference "Architecture and ecology. Problems of the Middle East ", 9 -13 leaf fall 2009 p. National Aviation University m. Kiev. Wright F.L. / The future of architecture / Wright F.L. - Moscow, 1960. - 228 p.

[9]. Samoilovich V. Vibir of materials for the formation of an ecologically safe middle of life / Mistobuduvannya and territorial planning: Science and technology. zbirnik. - K.: KNUBA, 2014r. - Vip. 52. - S.356-362.

[10]. V.V. Bychkov. Artistic and aesthetic culture / ed. V.V. Bychkova- M.: 1996

[11] Website. <https://studfile.net/preview/4512162/page:33/>

[12] Website. <https://www.magazindomov.ru/2010/04/11/domnadvodopadom/>

[13] Website. <https://www.stroypomosh.com.ua/uk/shcho-take-orhanichna-arkhitektura/>

[14]. Zabelina E. Search for new forms in landscape architecture / Zabelina EV - M.: Publishing house "Architecture-S", 2005. - 160 p., Ill.

[15]. Zaslavskaya A. Features of the organic approach in architecture of the late XX - early. XXI century: abstract dis. to apply for an account. Art. Cand. arch.: spec. 18.00.01 / Zaslavskaya Anna Yurievna. - Nizhny Novgorod, 2008 p. - 27 s

АННОТАЦИЯ

Гнатюк Л.Р., Федорова Ю.В. Целесообразность использования органической архитектуры в учреждениях загородного отдыха.

В статье речь идет о влиянии органической архитектуры на развитие рекреационного туризма в загородных учреждениях отдыха. Исследована сущность и значение органической архитектуры в современном дизайне. Рассмотрено влияние природного ландшафта на формирование загородных пансионатов. Установлено, что органическая архитектура появилась в начале XX в. Ее основателем был Ф.Л.Райт в основе работы которого заложена тема единства природы, архитектуры и человека. Влияние творчества Фрэнка Ллойда Райта на становление органической архитектуры как отдельного стиля для рекреационных комплексов безусловно важен. По его основным принципам сооружение всегда должна быть сомасштабным человеку, а главным

ABSTRACT

Gnatiuk L., Fedorova Y. Experience of using organic architecture in country recreation institutions.

This article deals with the impact of organic architecture on the development of recreational tourism in suburban recreation facilities. The essence and significance of organic architecture in modern design are studied. The influence of the natural landscape on the formation of country boarding houses is considered. It is established that organic architecture appeared in the early twentieth century. Its founder was FL Wright, whose work is based on the theme of the unity of nature, architecture and man. The influence of Frank Lloyd Wright's work on the formation of organic architecture as a separate style for recreational complexes is certainly important. According to its basic principles, the building should always be commensurate with the

призванием интерьера является его функциональность и четкое рациональное назначения. Также были проанализированы основные составляющие в формировании органического дизайна заведений загородного отдыха, и его формирование в условиях естественного ландшафта. **Цель.** Определить основные принципы формирования заведений загородного отдыха в соответствии с условиями окружающей среды. Сформировать основные принципы органической архитектуры в условиях формирования рекреационных заведений. Проанализировать основные средства органического дизайна для создания внутренней среды пансионатов. **Методология.** В статье использованы основные методы научных исследований, проведен анализ предыдущих работ, в которых рассматривалась данная тема. **Результаты.** Исследованы основные принципы формирования пространственных решений для создания заведений рекреационного отдыха. Сформированы образцы использования материалов, цветов и элементов озеленения для создания органического дизайна. **Научная новизна.** Новизной данных исследований является сочетание основных принципов органической архитектуры и дизайна внутренней среды для пансионатов. **Практическая значимость.** Выделены основные принципы и подходы в формировании современного дизайна с основными требованиями органического направления.

Ключевые слова органическая архитектура; дизайн; отдых; учреждения отдыха; ландшафт; рекреация; сооружение;

person, and the main vocation of the interior is its functionality and clear rational purpose. The main components in the formation of organic design of suburban recreation facilities and its formation in the natural landscape were also analyzed. **Goal.** Identify the main principles of formation of suburban recreation facilities in accordance with environmental conditions. To form the basic principles of organic architecture in the conditions of formation of recreational establishments. Analyze the basic means of organic design to create the internal environment of boarding houses. **Methodology.** The main methods of scientific research are used in the article, the analysis on studying of the previous works which solved this subject is carried out. There was knowledge of the main issues of organic architecture. **Results.** The basic principles of formation of spatial decisions for creation of establishments of recreational rest are investigated. Forms of using materials, colors and elements of landscaping to create an organic design are formed. **Scientific novelty.** The novelty of these studies is a combination of basic principles of organic architecture and interior design for boarding houses. **Practical significance.** The basic principles and approaches in the formation of modern design according to the basic requirements of the organic direction are highlighted.

Keywords: organic architecture; design; vacation; recreation facilities; landscape; recreation; building;

AUTHOR`S NOTE:

Gnatiuk Lilia, PhD in Architecture, Associate Professor, Department of Interior Design, National Aviation University, Kyiv, Ukraine, professional orientation or specialization: formation of sacred space, interior design, spatial organization of sacred complexes e-mail: lilia.hnatiuk@npp.nau.edu.ua, orcid: 0000-0001-5853-9429

Fedorova Yulia, Master, National Aviation University, Kyiv, Ukraine, e-mail: 4707045@stud.nau.edu.ua orcid: 0000-0003-2861-2167

Стаття подана до редакції
06.12.2020р.

Стаття прийнята до друку
18.12.2020р.